

Γιάννης Βαρουφάκης: Μέρος Α'

Μια ζωή σαν video game

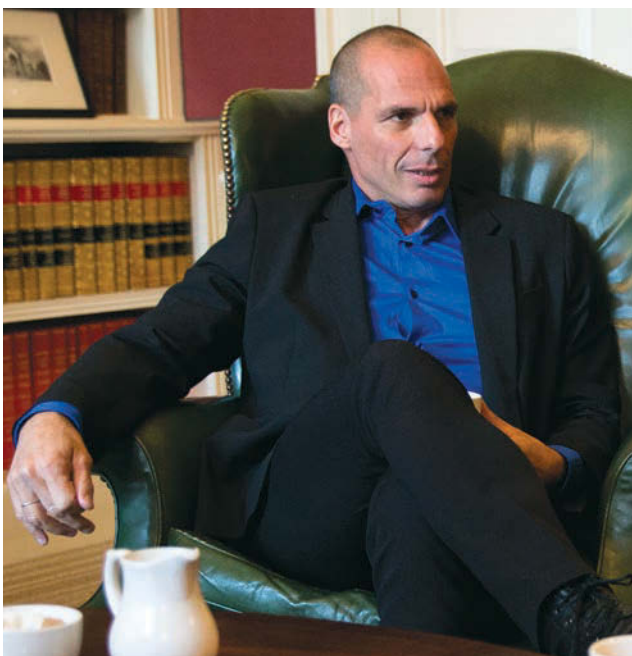
Όσα δεν ξέρετε για τον υπουργό-σούπερ σταρ που «τα σπάει» και on air - Η Θεωρία των Παιγνίων σε τρεις ηπείρους με δύο διαβατήρια, με πατέρα πρόεδρο της Χαλυβουργικής, μια οικογένεια στην Αυστραλία, μια πλούσια κληρονομία στην Ελλάδα και τα ριψοκίνδυνα ταξίδια σε όλον τον κόσμο

Αρκεί μόνο ένα σύμφωνο, ένα ένρινο σύμφωνο -με αυτή τη νοτισμένη σέξι υγρασία που κρύβει η προφορά του- για να αποκαλυφθεί το απρόβλεπτο σύστημα του Γιάννη Βαρουφάκη. Αυτό το «ν», που στην περίπτωση του εσκεμμένα παραλείπεται για να κάνει τη διαφορά και να επιβάλει την κυριαρχία του έναντι των γραμματικών κανόνων, δηλώνει από μόνο του πολλά. Καταρχάς δείχνει την πηγαία τάση του Γιάννη να ξεχωρίζει ώστε να μην είναι μια μονάδα στο σύστημα των πολλών.

Για τον Γιάννη δεν υπάρχουν λάθη -γραμματικά, πνευματικά, οικονομικά-, υπάρχουν μόνο διαφορετικοί τρόποι να παίζεται το παιχνίδι. Και σε αυτό το παιχνίδι η παράμετρος του «όχι» ως πιθανή απάντηση, όπως θα έλεγαν κι οι Αμερικανοί, δεν έχει καμία προοπτική. Απόδειξη ότι ο Γιάννης Βαρουφάκης ήταν μόλις μαθητής Δημοτικού όταν η δασκάλα τού μείωσε τον βαθμό επειδή είχε παραλείψει το δεύτερο «ν» στο όνομά του και αυτή η προσβολή θεωρήθηκε για τον μικρό Γιάννη απαράδεκτη. Εκτοτε δεν σταμάτησε να γράφει και να επιβάλλει να γράφεται το όνομά του με ένα «ν», μια πρόσκαιρη ανορθογραφία που μετατράπηκε σε εμμονή, όπως κι όλες οι υπόλοιπες στη ζωή του. Ενώ οι δάσκαλοί του έμοιαζαν υποτελείς ενός συστήματος που χωριζόταν σε προσαρμοστικούς και απροσαρμοστούς, ο Γιάννης ήξερε ότι ποτέ δεν πρόκειται να γίνει ούτε ο σταθερός μέντορας ούτε ο ισοπεδωτικός επαναστάτης: θα ήταν το αποσυνάγωγο τέκνο, ο άνθρωπος που θα προσέθετε την τρίτη δυνατότητα στα ανυπέρβλητα διλήμματα και θα το έσκαιγε πάντα από παντού. Όταν ο κόσμος ακόμη χώριζε τον κόσμο σε Αριστερά και Δεξιά, ο Γιάννης δήλωνε φιλελεύθερος ριζοσπάστης και όταν όλοι διχάζονταν ανάμεσα στην Ευρώπη και στην Αμερική, ο Γιάννης τραβούσε για τη μακρινή Αυστραλία, όπου παρέμεινε για μία δεκαετία αποκτώντας την υπηκοότητα. Μόνο που σε αυτόν τον κόσμο που επιλέγει ανάμεσα στο λάθος και στο σωστό, η άγνωστη παράμετρος που έχει μάθει ο Γιάννης Βαρουφάκης παραδειχνει παρακινδυνευμένη. Αλλά αυτό διδάσκει και στο πανεπιστήμιο: η θεωρία του χάους όπως και η θεωρία παιγνίων μάς λένε πως οι «απλοί νόμοι και μικρός αριθμός μη γραμμικών συσχετίσεων μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα πολύπλοκες, πραγματικά απροσδόκητες και μη διαχειρίσιμες συνέπειες».

Από το παιχνίδι του Παπανδρέου στη Θεωρία των Παιγνίων

Σύμφωνα με τη Θεωρία των Παιγνίων -που εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε παιχνίδι στρατηγικής, από το σκάκι ως την οικονομία και από τη διπλωματία ως τα μαθηματικά-, σημασία για κάθε παιχνίδι δεν έχουν

οι δρώντες αλλά οι συσχετισμοί. Όταν επομένως ο σημερινός υπουργός Οικονομικών πρόσφατα υποστήριξε ότι δεν υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα σε εμάς και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το έλεγε επειδή αυτό ακριβώς διδάσκει στους φοιτητές του: περίτεχνα συστήματα και πολύπλοκα παιχνίδια όπου παίζουν ρόλο τα πάντα: η υποχώρηση, η ενέδρα, το κάρφωμα, ο αιφνιδιασμός, η ανάποδη προοπτική. Τα δεδομένα δεν είναι ποτέ αυτά που φαίνονται και κυρίως ποτέ υπολογίσιμα με ακρίβεια - κι αυτά τα δεδομένα είχε μάθει να ανατρέπει ο ίδιος από πολύ μικρός στη ζωή του. Από τότε που κατάλαβε ότι το σύμπαν δεν ανήκει στα δύο ημισφαίρια, σε ένα δεξί ή ένα αριστερό, αφού το περιβάλλον όπου μεγάλωσε ήταν ένα κράμα φιλελεύθερων και συντηρητικών αντιλήψεων. Ο πατέρας του, για παράδειγμα, ήταν γνωστός για τις αριστερές του απόψεις, είχε φυλακιστεί στη Μακρόνησο, αλλά η μητέρα του διατηρούσε μια πιο ελιτίστικη, φεμινιστική και ανένταχτη θέαση των πραγμάτων και του κόσμου.

Μεγαλώνοντας σε αυτό το περιβάλλον των μεικτών αντιλήψεων ίσως ο Βαρουφάκης να επηρεάστηκε και από τον δάσκαλο του, Πέτρο Μώραλη, ο οποίος και ανέλαβε ως ο τότε διευθυντής της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ να του δείξει τον τρίτο πολιτικά δρόμο, την τρίτη παράμετρο στη Θεωρία των Παιγνίων. Κυρίως, όμως, ήταν ο ίδιος ο αρχηγός του Σοσιαλιστικού Κινήματος ο οποίος έδειχνε αντίστοιχη προδιάθεση σε χαοτικές αντιδράσεις, ευφυής και απροσαρμοστος όπως ένιωθε να είναι και ο ίδιος ο έφηβος τότε Βαρουφάκης, που προθυμοποιήθηκε να τον ακούσει. Μια ολιγόλεπτη συνάντηση ήταν αρκετή ώστε ο μαθητής να γοητευτεί και να αλλάξει για

πάντα απόφαση σχετικά με το τι θα σπουδάσει - ο Ανδρέας Παπανδρέου τον συμβούλεψε να μετατρέψει τις επιστημονικές του αναζητήσεις σε εφαρμοσμένη πράξη και να συνδυάσει τα Μαθηματικά και τη Φυσική με την πολιτική. «Αυτή είναι η επιστημονική γλώσσα της σύγχρονης πολιτικής αντιπαράθεσης», θυμάται ο σημερινός υπουργός Οικονομικών να του λέει ο επίσης οικονομολόγος Ανδρέας Παπανδρέου.

Ο οικονομολόγος και πρωθυπουργός τού δίνει συστατική επιστολή και ο νεαρός φοιτητής φεύγει για το ανήλιαγο Εσέξ, που είναι γνωστό για τις ωραίες και σέξι ντόπιες του, τα στρατόπεδα και τις ατελείωτες λίμνες. Ο πάντα ερωτευμένος με τον ήλιο και τη θάλασσα Γιάννης υποφέρει, αλλά ευτυχώς βρίσκεται στο μοναδικό πανεπιστήμιο όπου η λέξη «ριζοσπαστικός» δεν είναι εχθρική και η Ευρώπη δεν αντιμετωπίζεται ως αντίπαλο δέος. Επιπλέον, εκεί κυρίαρχο ρόλο παίζουν οι αριστεροί. Αντίστοιχη «ριζοσπαστική σχολή» δημιούργησε και ο κύκλος των οικονομολόγων του Κέιμπριτζ, με τους οποίους ο νεαρός φοιτητής δείχνει να έχει μεγάλη συνάφεια και στο οποίο βρίσκεται να διδάσκει για ένα φεγγάρι τη δεκαετία του '80. Πολλά πράγματα όμως στην Αγγλία φαντάζονται στα μάτια του ανυπόφορα: τα λιπαρά fish and chips, οι ζεστές τεράστιες μπίρες, η φρικτή κουζίνα, τα εύκολα συμπεράσματα, η ανυπόφορη «αγγλοκέλτικη εμπειριοκρατία» - όπως εξακολουθεί να αποκαλεί την τάση των Αγγλων να μοιράζουν τον κόσμο ανάμεσα σε αυτόν της λογικής και της βούλησης, σε αυτό που συμβαίνει και σε αυτό που θα έπρεπε να συμβεί. Για τον αιθιάσειτο Βαρουφάκη το πολιτικό σύμπαν δεν μπορεί να είναι τόσο κατηγοριοποιημένο και μάλλον μοιάζει με το «Hotel California» -στο οποίο παραπέμπει ακόμη και σήμερα- γεμάτο από κάθε καρυδιάς καρύδι, τυχάρπαστους, τυχολιόκτες, απρόβλεπτους δρώντες και παράλογες συνάφειες.

Στο κάτω-κάτω, αν κάτι σφραγίζει το ευμετάβλητο state of mind του Γιάννη Βαρουφάκη που αλλάζει αντίστοιχα χρώματα όλη τη δεκαετία του '80 είναι το σκληρό ροκ. Αυτό αγαπούσε από τα μικρά του, όταν έπαιζε με τρομερή επιδεξιότητα σε ένα πανκ-ροκ συγκρότημα πλήκτρα κι αυτό ακούει κάθε φορά που ένας συντηρητικός καθηγητής αποφασίζει να αμφισβητήσει τις θεωρίες του. Το ροκ ταιριάζει στα ξεσπάσματα και στην έντονη ιδιοσυγκρασία του - το ροκ ρέει εν αφθονία στους δρόμους της Αγγλίας, το ροκ είναι που τον διώχνει κάποια στιγμή μακριά από τη χώρα η οποία στα τέλη της δεκαετίας του '80 δεν ακούει πια τους αγαπημένους του Led Zeppelin αλλά τους νερόβραστους Culture Club.

«Η διακοπή των δεσμών μου με την Αγγλία συνέβη